

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Філологічний факультет
Кафедра словацької філології

Тетяна Ліхтей

**ТЕОРІЯ ЛІТЕРАТУРИ
(МОВОЮ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ)**

Методичні рекомендації до проведення практичних занять
для студентів 1 курсу ОПІ магістр
галузі знань 03 «Гуманітарні науки»
спеціальності 035 «Філологія» спеціалізації 035.036.
«Слов'янські мови та літератури (переклад включно),
перша – словацька»

Ужгород – 2022

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA A VEDY UKRAJINY
UŽHORODSKÁ NÁRODNÁ UNIVERZITA

Filologická fakulta
Katedra slovenskej filológie

Tetiana Lichtej

TEÓRIA LITERATÚRY

Metodické odporúčania k praktickým cvičeniam

Užhorod – 2022

Ліхтей Т. В.

Теорія літератури (мовою спеціалізації): методичні рекомендації до проведення практичних занять для студентів 1 курсу ОПІ магістр галузі знань 03 «Гуманітарні науки» спеціальності 035 «Філологія» спеціалізації 035.036. «Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – словацька». Ужгород, 2022. 19 с.

Методичні рекомендації підготувала

Ліхтей Т. В. – кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри словацької філології УжНУ

Рецензенти

Ференц Н. С. – кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української літератури УжНУ

Балла Е.Ю. – кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української літератури УжНУ

Відповідальна за випуск

Петріца Н. М. – кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри словацької філології УжНУ

Рекомендовано до друку вченою радою філологічного факультету Ужгородського національного університету, протокол № 3 від 15 листопада 2022 року

ЗМІСТ / OBSAH

I. Úvod	5
II. Témy praktických cvičení	6
I. Podstata a výskum literatúry	6
2. Literárne dielo ako umelecký artefakt	7
3. Štruktúra literárneho diela	8
4. Metrika	9
5. Kompozícia literárneho textu	11
6. Teória literárnych druhov	12
7. Literárny vývin	14
8. Interpretácia literárneho textu	15
III. Kontrolné otázky a úlohy	16

ÚVOD

Teória literatúry – jedna z troch základných disciplín literárnej vedy. Skúma všeobecné princípy, kritériá a kategórie umeleckej literatúry (dielo a proces) a samotnej literárnej vedy (filozofické, estetické, metodologické a iné otázky). Špecifické znaky, zákonitosti a problémy umeleckej literatúry skúma teória literatúry z hľadiska podstaty, teórie literárneho diela (poetiky) a teórie literárneho procesu (genológie).

Druhou oblasťou teórie literatúry je štúdium princípov, kritérií a metodologických otázok literárnej vedy úzko spätých s problematikou literárnej histórie a literárnej kritiky.

Termín teória literatúry do literárnovedného systému uviedol B. V. Tomaševskij (vo význame poetika), ale v poslednom období sa používa aj v západnej literárnej vede.

S rozvojom iných prírodovedných i spoločenskovedných odvetí sa rozvíja aj teória literatúry. Reaguje na nové moderné vývinové smerovanie literatúry v celosvetových i domácich súvislostiach, na nové prístupy k skúmaniu vzťahov medzi autorom, literárnym dielom a čitateľom, kladie zvýšený zreteľ na aktuálne problémy kultúry. Stáva sa bránou do sveta literatúry, plného nečakaných možností, predovšetkým však čitateľovej vôľovej, rozumovej, citovej, mravnej, charakterovej cebarealizácie a kultivácie na humanizačnej pôde.

Cieľom a úlohou disciplíny je poskytnúť komplex vedomostí z teórie literatúry vychádzajúc z dostupnej odbornej literatúry.

Prednášky a praktické cvičenia budú koncipované tak, aby zodpovedali požiadavkám na vykonanie skúšky z danej disciplíny.

II. TÉMY PRAKTICKÝCH CVIČENÍ

Praktické cvičenie č. 1

Podstata a výskum literatúry

Plán

1. Podstata a členenie literatúry.
2. Základné literárnovedné disciplíny (literárna kritika, dejiny literatúry, teória literatúry).
3. Teória literatúry a estetika.
4. Metodológia literárnej vedy.
5. Prehľad literárnovedných orientácií na Slovensku.

Literatúra:

1. Andričík M. Kapitoly z teórie literatúry. Košice, 2015.
2. Aristoteles. Poetika. Rétorika. Politika. Bratislava, 1980.
3. Auerbach F. Mimesis. Praha, 1968.
4. Bachtin M. M. Estetika slovesnej tvorby. Bratislava, 1988.
5. Bakoš M. Literárna história a historická poetika. Bratislava, 1973.
6. Ďurišin Ď. Teória literárnej komparatistiky. Bratislava, 1975.
7. Harpáň M. Teória literatúry. Bratislava, 2004.
8. Hegel G. W. F. Estetika. Bratislava, 1968.
9. Findra J., Gombala E., Plintovič I. Slovník literárnovedných termínov. Bratislava, 1979.
10. Platón. Dialogy. Bratislava, 1981.
11. Plintovič I., Gombala E. Teória literatúry pre stredné školy. Bratislava, 1988.
12. Števíček J. Estetika a literatúra. Bratislava, 1977.
13. Štraus F. Prírúčný slovník literárnovedných termínov. Bratislava, 2002.
14. Tomaševskij B. Poetika. Teória literatúry. Bratislava, 1971.
15. Valček P. Slovník literárnej teórie. Bratislava, 2000.
16. Zajac P. Pulzovanie literatúry. Bratislava, 1993.
17. Zajac P. Tvorivosť literatúry. Bratislava, 1990.
18. Žilka T., Obert V., Ivanová M. Teória literatúry pre gymnáziá a stredné školy. Bratislava, 2002.
19. Žilka T. Poetický slovník. Bratislava, 1984.
20. Žilka T. Text a posttext. Cestami poetiky a estetiky k postmoderne. Nitra, 1995.

Praktické cvičenie č. 2

Literárne dielo ako umelecký artefakt

Plán

1. Vecná literatúra a umelecká literatúra.
2. Tvorivosť literatúry.
3. Autor literárneho diela.
4. Literárne dielo ako text.
5. Čitateľ literárneho diela.

Literatúra:

1. Andričík M. Kapitoly z teórie literatúry. Košice, 2015.
2. Aristoteles. Poetika. Rétorika. Politika. Bratislava, 1980.
3. Barthes R. Rozkoš z textu. Bratislava, 1994.
4. Briškár J. Elementárne situácie v literatúre. Levoča, 2005.
5. Hamada M. Sizyfovský údel. Bratislava, 1994.
6. Harpáň M. Teória literatúry. Bratislava, 2004.
7. Kopál J. Literárna veda v pedagogickom rúchu. Nitra, 1991.
8. Liba P. Kontexty populárnej literatúry. Bratislava, 1981.
9. Milčák M. O nezrozumiteľnosti básnického textu. Levoča, 2004.
10. Miko F., Popovič A. Tvorba a recepcia. Bratislava, 1982.
11. Minárik J., Gašparík M. Úvod do štúdia slovenskej literatúry. Bratislava, 1983.
12. Obert V. Cesty výchovy detského čitateľa. Bratislava, 1986.
13. Plintovič I., Gombala E. Teória literatúry pre stredné školy. Bratislava, 1988.
14. Plutko P. Autor umeleckého diela. Nitra, 1992.
15. Popovič A. a kol. Interpretácia umeleckého textu. Bratislava, 1981.
16. Zajac P. Tvorivosť literatúry. Bratislava, 1990.
17. Žilka T., Obert V., Ivanová M. Teória literatúry pre gymnáziá a stredné školy. Bratislava, 2002.
18. Žilka T. Text a posttext. Cestami poetiky a estetiky k postmoderne. Nitra, 1995.

Praktické cvičenie č. 3

Štruktúra literárneho diela

Plán

1. Tematika literárneho textu.
2. Štylistika literárneho textu.
3. Príznakové štylistické prostriedky.
4. Figúry.
5. Trópy.

Literatúra:

1. Andričík M. Kapitoly z teórie literatúry. Košice, 2015.
2. Aristoteles. Poetika. Rétorika. Politika. Bratislava, 1980.
3. Bakoš M. Literárna história a historická poetika. Bratislava, 1973.
4. Barthes R. Rozkoš z textu. Bratislava, 1994.
5. Frátrik J. Moderné postupy pri rozboře verša. Žilina, 1972.
6. Harpáň M. Teória literatúry. Bratislava, 2004.
7. Hvišč J. Poetika literárnych žánrov. Bratislava, 1985.
8. Lotman J M. Štruktúra umeleckého textu. Bratislava, 1990.
9. Mistrík J. Rétorika. Bratislava, 1987.
10. Mistrík J. Štylistika. Bratislava, 1985.
11. Plintovič I., Gombala E. Teória literatúry pre stredné školy. Bratislava, 1988.
12. Popovič A. a kol. Interpretácia umeleckého textu. Bratislava, 1981.
13. Rakús S. Poetika prozaického textu (Látka, téma, problém, tvar). Bratislava, 1995.
14. Štraus F. Príručný slovník literárnovedných termínov. Bratislava, 2002.
15. Valček P. Slovník literárnej teórie. Bratislava, 2000.
16. Všeticka F. Kompoziciána. O kompozičnej výstavbe prozaického diela. Bratislava, 1986.
17. Všeticka F. Stavba prózy. Olomouc, 1992.
18. Zajac P. Tvorivosť literatúry. Bratislava, 1990.
19. Žilka T. Poetický slovník. Bratislava, 1987.
20. Žilka T., Obert V., Ivanová M. Teória literatúry pre gymnáziá a stredné školy. Bratislava, 2002.

Praktické cvičenie č. 4

Metrika

Plán

1. Rytmus a metrum.
2. Stopy.
3. Veršové systémy.
4. Rým.
5. Strofa.

Literatúra:

1. Altmann G., Štukovský R. Analýza náhleho klimaxu. *Literatúra a jazyk*. Bratislava, 1969. S. 62–72.
2. Andričík M. Kapitoly z teórie literatúry. Košice, 2015.
3. Bakoš M. Vývin slovenského verša od školy Štúrovej. Bratislava, 1966.
4. Bakoš M. Z dejín slovenského verša. Bratislava, 1966.
5. Brezina J. Ivan Krasko. Literárnohistorická monografia. Kapitoly: Metrický rozbor, Rým, Eufonická výstavba, Syntax a kompozícia. Bratislava, 1946.
6. Harpáň M. Teória literatúry. Bratislava, 2004.
7. Horecký J. Hexameter Jána Hollého. Literárnohistorické študie. Bratislava, 1950. S. 58–72.
8. Krausová N. Vývin slovenského sonetu. Bratislava, 1976.
9. Krčméry Š. Melódia vety a prízvuk v slovenčine. *Slovenské pohľady*. XLVIII. 1932. S. 474–489.
10. Krčméry Š. Prozódia štúrovských básnikov. *Slovenské pohľady*. XLVII. 1931. S. 102–120.
11. Miko F. Rytmus v próze. *Literaria* (Z historickej poetiky II). Bratislava, 1965. S. 5–61.
12. Plintovič I., Gombala E. Teória literatúry pre stredné školy. Bratislava, 1988.
13. Popovič A. Slovenský blankvers. *Literaria* (Z historickej poetiky II). Bratislava, 1965. S. 162–187.
14. Reisel V. Rozbor veršovej štruktúry poézie Laca Novomeského. In.: Reisel V. Poézia Laca Novomeského. Bratislava, 1946. S. 15–113.

15. Rytmus a metrum. *Literária*. 1968. Roč. XI.
16. Sabol J., Štraus F. Základy exaktného rozboru versa. Bratislava, 1969.
17. Sabol J. Teória literatúry. Základy slovenskej verzológie. Košicé, 1983.
18. Strofa a rytmus. *Literaria*. 1971. Roč. XIV.
19. Štraus F. Príspevok k charakteristike najtypickejších trochejských foriem verša v súčasnej slovenskej poézii. Zborník Pedagogickej fakulty Univerzity P. J. Šafárika v Prešove. Bratislava, 1964. S. 45–68.
20. Štraus F. Štúdie o slovenskom verši. Bratislava, 1989.
21. Štraus F. Príručný slovník literárnovedných termínov. Bratislava, 2002.
22. Tomaševskij B. Poetika. Teória literatúry. Bratislava, 1971.
23. Turčány V. Rým v slovenskej poézii. Bratislava, 1975.
24. Turčány V. 111 slovenských sonetov/Zostavil, doslov a edičnú poznámku napísal V. Turčány. Bratislava, 1979.
25. Žilka T., Obert V., Ivanová M. Teória literatúry pre gymnáziá a stredné školy. Bratislava, 2002.

Praktické cvičenie č. 5

Kompozícia literárneho textu

Plán

1. Kompozičná osnova textu.
2. Makrokompozícia.
3. Mikrokompozícia.

Literatúra:

1. Andričík M. Kapitoly z teórie literatúry. Košice, 2015.
2. Barthes R. Rozkoš z textu. Bratislava, 1994.
3. Briškár J. Elementárne situácie v literatúre. Levoča, 2005.
4. Hamada M. Sifyfovský údel. Bratislava, 1994.
5. Harpáň M. Teória literatúry. Bratislava, 2004.
6. Plintovič I., Gombala E. Teória literatúry pre stredné školy. Bratislava, 1988.
7. Popovič A. a kol. Interpretácia umeleckého textu. Bratislava, 1981.
8. Rakús S. Poetika prozaického textu (Látka, téma, problém, tvar). Bratislava, 1995.
9. Sabol J. Medzi literatúrou, filmom a divadlom. Košice, 2014.
10. Štraus F. Príručný slovník literárnovedných termínov. Bratislava, 2002.
11. Tomaševskij B. Poetika. Teória literatúry. Bratislava, 1971.
12. Valček P. Slovník literárnej teórie. Bratislava, 2000.
13. Všetická F. Kompozícia. O kompozičnej výstavbe prozaického diela. Bratislava, 1986.
14. Všetická F. Stavba prózy. Olomouc, 1992.
15. Zajac P. Tvorivosť literatúry. Bratislava, 1990.
16. Žilka T., Obert V., Ivanová M. Teória literatúry pre gymnáziá a stredné školy. Bratislava, 2002.
17. Žilka T. Text a posttext. Cestami poetiky a estetiky k postmoderne. Nitra, 1995.
18. Žilka T. Vademekum poetiky. Nitra, 2006.

Praktické cvičenie č. 6
Teória literárnych druhov

Plán

1. Genológia literárnych druhov.
2. Lyrika. Lyrické žánre.
3. Epika. Epické žánre.
4. Lyrickoepické žánre.
5. Dráma. Dramatické žánre.

Literatúra:

1. Andričík M. Kapitoly z teórie literatúry. Košice, 2015.
2. Aristoteles. Poetika. Rétorika. Politika. Bratislava, 1980.
3. Bachtin M. M. Problémy poetiky románu. Bratislava, 1973.
4. Bakoš M. Vývin slovenského verša od školy Štúrovej. Bratislava, 1966.
5. Blech R. a kol. Encyklopédia dramatických umení Slovenska 1–2. Bratislava, 1990.
6. Bogatyriov P. Ľudové divadlo slovenské a české. Bratislava, 1973.
7. Forster E. M. Aspekty románu. Bratislava, 1971.
8. Harpáň M. Teória literatúry. Bratislava, 2004.
9. Hvišč J. Problémy literárnej genológie. Bratislava, 1971.
10. Hvišč J. Poétika literárnych žánrov. Bratislava, 1966.
11. Kraus C. Slovenská romantická balada. Bratislava, 1966.
12. Krausová N. Epika a román. Bratislava, 1964.
13. Krausová N. Rozprávač a románové kategórie. Bratislava, 1972.
14. Liba P. Kontexty populárnej literatúry. Bratislava, 1981.
15. Lúkacs G. Historický román. Bratislava, 1976.
16. Marčok V. O ľudovej próze. Bratislava, 1978.
17. Marčok V. Estetika a poetika ľudovej poézie. Bratislava, 1980.
18. Miko F. Od epiky k lyrike. Bratislava, 1973.
19. Miko F. Umenie lyriky. Bratislava, 1988.
20. Mistrík J. Žánre vecnej literatúry. Bratislava, 1975.

21. Mistrík J. Dramatický text. Bratislava, 1978.
22. O svetovom románe (zb.). Bratislava, 1967.
23. Plintovič I., Gombala E. Teória literatúry pre stredné školy. Bratislava, 1988.
24. Pokrivčáková S. Karnevalová a satirická groteska. Nitra, 2002.
25. Rakús S. Epické postoje. Bratislava, 1988.
26. Sedlák I. Epické žánre v literatúre pre mládež. Bratislava, 1972.
27. Slobodník D. Cesty k poézii. Bratislava, 1976.
28. Slobodník D. Cesty k próze. Bratislava, 1981.
29. Števček J. Dejiny slovenského románu. Bratislava, 1989.
30. Štraus F. Príručný slovník literárnovedných termínov. Bratislava, 2002.
31. Šútovec M. Romány a mýty. Bratislava, 1982.
32. Winczer P. Poetika básnických smerov. Bratislava, 1974.
33. Zambor J. Báseň a ticho. Bratislava, 1997.
34. Žilka T. Kresťanské divadlo v zrkadle doby. Močenok, 2001.
35. Žilka T., Obert V., Ivanová M. Teória literatúry pre gymnáziá a stredné školy. Bratislava, 2002.
36. Žilková M. Dráma v audiálnej tvorbe. Bratislava, 1995.

Praktické cvičenie č. 7

Literárny vývin

Plán

1. Základné kategórie literárnohistorického procesu.
2. Antická literatúra.
3. Premodernizmus v literatúre.
4. Moderna v literatúre a umení.
5. Postmodernizmus v literatúre a umení.

Literatúra:

1. Andričík M. Kapitoly z teórie literatúry. Košice, 2015.
2. Aristoteles. Poetika. Rétorika. Politika. Bratislava, 1980.
3. Bakoš M. Literárna história a historická poetika. Bratislava, 1973.
4. Bakoš M. Vývin slovenského verša od školy Štúrovej. Bratislava, 1966.
5. Harpáň M. Teória literatúry. Bratislava, 2004.
6. Leščák M., Sirovátka O. Folklor a folkloristika. Bratislava, 1982.
7. Levi-Strauss C. Mýtus a význam. Bratislava, 1993.
8. Minárik J., Gašparík M. Úvod do štúdia slovenskej literatúry. Bratislava, 1983.
9. Miko F. Hodnoty a literárny proces. Bratislava, 1982.
10. Plintovič I., Gombala E. Teória literatúry pre stredné školy. Bratislava, 1988.
11. Slobodník D. Cesty k poézii. Bratislava, 1976.
12. Slobodník D. Cesty k próze. Bratislava, 1981.
13. Števček J. Estetika a literatúra. Bratislava, 1977.
14. Štraus F. Príručný slovník literárnovedných termínov. Bratislava, 2002.
15. Tomaševskij B. Poetika. Teória literatúry. Bratislava, 1971.
16. Valček P. Slovník literárnej teórie. Bratislava, 2000.
17. Žilka T. Poetický slovník. Bratislava, 1987.
18. Žilka T. Od moderny k postmoderne. Nitra, 1997.
19. Žilka T. Intertextualita v postmodernom umení. Nitra, 1999.
20. Žilka T. Text a posttext. Cestami poetiky a estetiky k postmoderne. Nitra, 1995.
21. Žilka T. Vademecum poetiky. Nitra, 2006.

Praktické cvičenie č. 8

Interpretácia literárneho textu

Plán

1. Druhy interpretácií a klasifikácia interpretačných metód.
2. Interpretácia básnického textu.
3. Interpretácia prozaického textu.
4. Interpretácia dramatického textu.
5. Interpretácia folklórneho textu.

Literatúra:

1. Andričík M. Kapitoly z teórie literatúry. Košice, 2015.
2. Barthes R. Rozkoš z textu. Bratislava, 1994.
3. Eko Umberto a kol. Interpretácia a nadinterpretácia. Bratislava, 1995.
4. Frátrik J. Moderné postupy pri rozbere verša. Žilina, 1972.
5. Harpáň M. Teória literatúry. Bratislava, 2004.
6. Miko F. Text a štýl. Bratislava, 1970.
7. Milčák M. Mýtus a báseň. Levoča, 2013.
8. Milčák M. O nezrozumiteľnosti básnického textu. Levoča, 2004.
9. O interpretácii umeleckého textu 11. State z teórie literatúry. Nitra, 1989.
10. Plintovič I., Gombala E. Teória literatúry pre stredné školy. Bratislava, 1988.
11. Popovič A. a kol. Interpretácia umeleckého textu. Bratislava, 1981.
12. Rakús S. Poetika prozaického textu (Látka, téma, problém, tvar). Bratislava, 1995.
13. Sabol J., Ruščák F., Sabolová O. Interpretácia umeleckého textu. Košice, 1992.
14. Štraus F. Príručný slovník literárnovedných termínov. Bratislava, 2002.
15. Valček P. Slovník literárnej teórie. Bratislava, 2000.
16. Vaňko J. Interpretácia jazyka umeleckej prózy. Nitra, 1985.
17. Zajac P. Tvorivosť literatúry. Bratislava, 1990.
18. Zambor J. Báseň a ticho. Bratislava, 1997.
19. Zambor J. Niečo ako láska, niečo ako soľ. Miroslav Válek v interpretáciách. Bratislava, 2013.
20. Zambor J. Tvarovanie básne, tvarovanie zmyslu. Bratislava, 2010.
21. Žilka T. Literárny text v postmoderne. Nitra, 1994.
22. Žilka T., Obert V., Ivanová M. Teória literatúry pre gymnáziá a stredné školy. Bratislava, 2002.

III. KONTROLNÉ OTÁZKY A ÚLOHY

1. Podstata a členenie literatúry.
2. Charakteristika umeleckého štýlu.
3. Sylabický veršový systém.
4. Základné literárnovedné disciplíny (dejiny literatúry, teória literatúry, literárna kritika).
5. Klasifikácia výrazových prostriedkov umeleckého štýlu.
6. Tonický veršový systém.
7. Vznik a vývin literárnej vedy.
8. Syntaktické výrazové prostriedky.
9. Voľný verš.
10. Teória literatúry a lingvistika.
11. Opakovanie ako výrazový princíp.
12. Rým. Všeobecná charakteristika.
13. Teória literatúry a estetika.
14. Básnická trópika.
15. Strofa. Všeobecná charakteristika.
16. Metodológia literárnej vedy.
17. Podstata a povaha verša.
18. Lyrika. Lyrické žánre.
19. Epika. Epické žánre.
20. Jazykové základy slovenského veršovania.
21. Charakteristika literárnovedných orientácií na Slovensku.
22. Lyrickoepické žánre.
23. Prehľad slovenskej verzológie.
24. Základné pojmy štylistiky.
25. Dráma. Dramatické žánre.
26. Veršové systémy.
27. Z dejín štylistiky.
28. Teória literárnych druhov. Všeobecná charakteristika.
29. Časomerný veršový systém.

30. Charakteristika slovenských štylistických výskumov.
31. Literárna avantgarda.
32. Alegória a alegoristika.
33. Básnický jazyk.
34. Kompozícia literárneho diela.
35. Irónia.
36. Klasicizmus.
37. Cestopis ako žánrová forma dokumentárneho diela. Slovenské cestopisy.
38. Fabula literárneho diela.
39. Realizmus.
40. Diskurz v literatúre.
41. Esej. Slovenská esejistika.
42. Romantizmus.
43. Galantná literatúra.
44. Existencia a existencializmus.
45. Nadrealizmus.
46. Imaginácia v literatúre.
47. Symbol ako estetická kategória. Symbolizmus.
48. Surrealizmus.
49. Fikcia v literatúre.
50. Expresionizmus ako literárny smer.
51. Sentimentalizmus.
52. Interpretácia umeleckého textu.
53. Humanizmus v literatúre.
54. Naturalizmus.
55. Literárna škola. Štúrova škola a štúrovci.
56. Feminizmus v literatúre.
57. Impresionizmus.
58. Alúzia v literatúre.
59. Štrukturalizmus a futurizmus.
60. Osvietenstvo.

Зразок завдань для контрольної роботи

Модульний контрольний зріз з «Теорії літератури мовою спеціалізації»

Variant 1

I.

1. Podstata a členenie literatúry.
2. Dráma. Dramatické žánre.

II.

Praktická časť

3. Jedna z troch základných disciplín literárnej vedy, ktorá z dobového aspektu vykladá, posudzuje a hodnotí diela a všetky javy, ktoré súvisia s umeleckou literatúrou, opiera sa o estetiku, filozofiu a etické normy:

a) literárna teória; б) literárna história; в) literárna kritika.

4. Estetická kategória, spôsob spodobnenia vážneho deja s utrpením a tragickým koncom hrdinu.

Vyskytuje sa vo všetkých literárnych druhoch, najvýraznejšie pôsobí v dramatickej akcii:

a) komickosť; б) tragickosť; в) mimézis.

5. Jeden z troch základných druhov umeleckej literatúry, ktorý je nedejový, s dominantnou

subjektívnosťou, emocionálnosťou, metaforickosťou, spravidla realizovaný vo veršoch:

a) lyrika; б) epika; в) dráma.

6. Sládkovičova poéma *Marína* patri k žánru:

a) epickému; б) dramatickému; в) lyrickoepickému.

7. Úryvok zo slovenskej ľudovej piesne

Ešte sa ten kameň vo vode obráti,

ale moja mladosť nikdy sa nevráti... klasifikujeme ako:

a) parafrázu; б) paralelizmus; в) paradox.

8. Syntaktická konštrukcia, v ktorej sa vynechávajú slová, ktoré vyplývajú zo zmyslu, situácie či kontextu:

a) ekloga; б) edícia; в) elipsa.

9. Štylistická figúra spočívajúca v narušení gramaticky zvyčajného slovosledu, resp. vety s umeleckou motiváciou:

a) invokácia; б) inverzia; в) izokolon.

10. V básni J. Jesenského *Na ulici*

Všetko šumí, šuští, sviští, škřípe, hvízda, sipí, vyje...

Všetko dupe, húka, duní, trúbí, búcha, zvoní, hrčí...

Ale všetko reve, cengá, klope, vrzga, hika, trieska...

Významne sa každý vrtí, stúpa, lezie, beží, ženie... nájdeme básnickú figúru:

a) asyndeton; б) astrofiu; в) asonanciu.

11. Ľubozvučnosť, ktorá vyplýva zo zámerného, príznakového a umelecky pôsobivého usporiadania hlások v básnickom jazyku:

a) euritmia; б) explicit; в) eufónia.

12. Neľubozvučné zoskupenie hlások, predovšetkým v poézii, napr. *Strč prst skrz krk*:

a) kakofónia; б) kadencia; в) kaligram.

13. Jeden zo zvukových prostriedkov básnickej reči, používanie slov, ktorých znenie

pripomína charakteristické zvuky zobrazovaného javu: *šum lesa, mora, buchot kopýt, vtáčí spev* a pod.:

Šu-šu-šu-šu-šav!   zvoníme,

Cvendzíme,   skosíme,

zuníme,   roli zlatohlav (P. O. Hviezdoslav: V žatvu). Táto zvukomal'ba

je:

a) oxymoron; б) onomatopoja; в) oktonár.

14. Zvuková zhoda samohlások, typická pre slovenskú ľudovú poéziu a pre básnickú tvorbu

romantikov:

a) asyndeton; б) atellana; в) asonancia.

15. Opakovanie rovnakej hlásky alebo skupiny hlások vo vete *Sám sebe so sebou stal som sa*

sám sebou (R. Fabry: *Ja som to*):

a) aliterácia; б) allonym; в) asonancia.